

Stortingsmelding om innovasjon – invitasjon til å komme med synspunkter

Innspill fra Flytoget AS

Når det gjelder persontrafikk på jernbane i Norge preges situasjonen av at det er begrenset konkurranse. Dermed er en av de viktigste driverne for innovasjon, høy konkurranseintensitet, i liten grad til stede.

”Hva er gode eksempler på innovasjon eller på hindringer for innovasjon i din sektor eller bransje”

Flytoget er et resultat av at det har vært politisk vilje til å tenke stort innenfor samferdselssektoren. Selskapet kan vise til den høyeste markedsandel blant internasjonale flytog (kilde: IARO november 2006), og betraktes internasjonalt som et eksempel på at man har hatt evne til å tenke helt nytt innen bransjen.

Flytoget er også et eksempel på at man med de riktige forutsetningene i form av god infrastruktur, et godt differensiert tilbud og evne til å tenke utradisjonelt i forhold til ”jernbanen”, kan måle seg i profesjonalitet med andre serviceorienterte bransjer som for eksempel flyselskapene.

Flytoget har også betydelig kompetanse innenfor servicekultur- og merkevarebygging, blant annet som et resultat av at man har rekruttert medarbeidere fra andre bransjer enn jernbanen. Mens bransjen i stor grad er ingeniørpreget og innad rettet i sitt fokus, har Flytoget valgt å rette sitt hovedfokus mot brukerne av tjenesten.

Flytoget har innovasjon som en av tre grunnverdier, og legger til grunn at en viktig forutsetning for å lykkes med gode innovasjonsprosesser er at man fra ledelsens side har en systematisk tilnærming med vekt på høy kompetanse, utvikling av ferdigheter samt områder og markeder som egner seg for og verdsetter innovasjon.

Innovasjon skjer som regel ikke over natten, men følger en gradvis utvikling gjennom stadige forbedringer. Det mest nærliggende eksempel på innovasjon i egen virksomhet er den omlegging som har funnet sted innenfor distribusjon av billetter de senere årene. Flytoget var det første togselskapet i verden som innførte billettløse reiser (kilde: Banverket i Sverige – Årsrapporten 2003) hvilket innebærer at kunden benytter sitt kredittkort som betalingsmiddel uten veien om billett.

Nær 50 prosent av Flytogets kunder som reiser til ordinær pris bruker i dag denne distribusjonskanalen. Billettløse reiser innebærer en effektivisering for kunde og Flytoget, samtidig som kanalen har høy kundetilfredshet blant de tunge brukerne. Gjennom å foreta en engangsregistrering på Flytogets hjemmesider får kunden tilsendt kvittering automatisk som e-post etter hver reise, hvilket gir kunden kontroll og oversikt i reiseoppgjøret.

Hvilke deler av innovasjonssystemet i Norge fungerer godt og mindre godt?

Såkorn fond og skattefunn ordninger er bra, og er med å bidra til at større investorer kommer på banen i en tidlig fase. Det man kan vurdere er om investormiljøene er tilstrekkelig involvert i utformingen av ordningene, med tanke på at de skal være målrettede nok.

Forskning og utvikling er viktig, men innovasjon er et resultat av mange faktorer og det er ikke nødvendigvis slik at sammenhengen mellom innsats og resultat er lineær. Innovasjoner er i mindre grad enkelhendelser som plutselig inntreffer, men prosesser som drives systematisk over lengre tid. Hvorvidt dette legges til grunn i dagens innovasjonssystem er viktig å stille spørsmål ved.

Flytoget har vært i møter med norske forskningsmiljøer vedrørende tilstandsbasert vedlikehold på flytogene og har også i denne forbindelse utvekslet en del erfaringer med de tekniske miljøene innen Formel-1 i Europa. Bakgrunnen for erfaringsutvekslingen har vært Flytogets ønske om å lære mest mulig om trådløs overføring av data fra målere på utstyr som beveger seg med høy hastighet. Fra Formel-1 bilene overføres data trådløst fra en rekke målere som sikrer teknikerne løpende tilstandskontroll på kritiske komponenter, hvilket gjør det mulig å iverksette tiltak før skade inntreffer. Flytoget vurderer om det er noe å lære fra disse miljøene og dette inngår som en del av "beste praksis" undersøkelsene som Flytoget gjennomfører med tanke på sitt kontinuerlige forbedringsarbeid.

Flytogets erfaringer fra kontakt med både forskningsinstitusjoner og Formel-1 miljøet er at de i mindre grad er opptatt av å tenke tverrfaglig og på tvers av bransjer. Om dette stemmer med andres erfaringer kan det kanskje ligge et potensial i mer tverrfaglig forskning og erfaringsutveksling.

Hva kan myndighetene / næringslivet gjøre for å fremme innovasjon i norsk økonomi?

Evnen til å dyrke, tiltrekke, motivere og holde på talenter er svært viktig for et lands innovasjonsevne. Norske myndigheter må kunne lære av blant annet USA med tanke på utdanning, regulatoriske forhold, arbeidsmarkedspolitik og tiltak for å styrke/premiere personer og foretak som tar risiko. Utdanningsinstitusjonene vil sikkert kunne høste mye positivt gjennom å tiltrekke utenlandske studenter og generelt bør norske bedrifter være flinke til å integrere dyktige personer med innvandrers bakgrunn.

Man bør også vurdere om man er flinke nok til å tiltrekke kapital med industriell kompetanse fra utlandet for investeringer i norske grunderbedrifter.

Utbredt satsing på opplæring og videreutdanning for nordmenn flest er viktig for å få med flest mulig i innovasjonsarbeidet. God opplæring og utdanning antas dessuten å bidra til økt omstillingsevne i et land.

Norske bedrifter bør i større grad vektlegge utdanning av medarbeidere innen innovasjon. Det er ikke bare innovasjon innen teknologi, produkter og markeder som er kritisk for en virksomhet. Det som skjer i forhold til prosesser, systemer og arbeidsmetoder involverer alle i virksomhetene, og derfor er god opplæring og involvering av medarbeidere viktig

Det er viktig at bedriftene er med i en tidlig fase når forskningsmidler skal tildeles. Myndighetene bør også vurdere om det i større grad kan legges til rette for å tiltrekke FoU tunge virksomheter til landet som kan fungere som motorer i innovasjonsarbeidet.

Tankene rundt såkorn fond kan utvikles videre. Næringsliv og myndigheter kan muligens i større grad enn i dag etablere felles prosjekter for å definere hvilke næringsklynger Norge skal satse på. Dette må igjen reflekteres i utdanningssektoren og i arbeidsmarkedene.

Politikere må tørre å utfordre det bestående. Fasttømrede strukturer med utgangspunkt i historie og opparbeidede rettigheter kan hindre at nye og mer teknologiske løsninger vinner frem.

Når det gjelder jernbanen vil den høyst sannsynlig være tjent med at det stilles større krav til presisjon og kvalitet fra myndighetene side når det gjelder forvaltning og kjøp av tjenester. Dette vil kunne fremme nytenkning og forbedringer med utgangspunkt i kundekrav.

Myndighetene bør også vurdere hvorvidt nøytralisering av viktig infrastruktur som jernbaneverksteder og stasjoner kan bidra til etterlenget fornyelse.

Et annet viktig område hvor det bør kunne ligge store utviklingspotensialer er innen vedlikehold, og da gjerne vedlikehold sett i et større perspektiv. De samfunnsmessige kostnadene ved manglende eller feil prioritert vedlikehold antas å være enorme. Ofte er kompetansen på nybygg og utbygging større enn den er hva gjelder selve vedlikeholdet. Behovet for nytenkning og utvikling innen vedlikeholds styring ("maintenance management") er stort, og antas å øke etter hvert som ny teknologi bidrar til økt kompleksitet.

Engasjementet rundt innovasjon er stort i Flytoget, og administrasjonen setter stor pris på initiativet som departementet har tatt i denne anledning.

Med vennlig hilsen

Thomas Havnegjerde
administrerende direktør
Flytoget AS